

З Т В О Р Ч А Й С П А Д Ч Ы Н Ы

**У Л А Д З Е Р А
С Я Д У Р Ы - Г Л Ы Б І Н Н А Г А**

Полацкае дзіва

1

Зіма ў 1486 годзе была доўгай і лютай. Яшчэ на пачатку сакавіка стаялі злосныя маразы. Усе рэкі скаваныя тоўстым вэлюмам лёду, бляюткага ад штодзённага напластавання сьнегу. Ужо каторы месяц спышоўся рух чаўноў і купецкіх баржаў па рацэ Дзьвіне. Дзе-каторыя зь іх пасыпелі сваім часам адисыці з полацкае прыстані і ціпер, як тыя абледзячыя прывіды, агромністымі патарчакамі безнадзейна глядзелі па бяскончную беласынскую роўніцу шырака разылеглага рэчышча. Чакаць ім і не дачакацца вясновай цяплыні, што павішила разваражыць заснулую прыгажуню і адрадзіць бурнае жыццё ўздоўж дзьвінскіх берагоў.

Ня чуваць ціпер на тых берагах зухаватых выкрыкаў купецкіх людзей, што давалі загады найманым, як і куды разгружанаць прывезеныя ў Полацак з Смаленску і Віцебску або з маёнткаў Паддзіўніня футры і скуры, мёд і воск, лён і збожжа, смалу і попел. Ня рэжа ціпер тут мясцовасць вуха мова рыжскіх ды кралевецкіх кунцоў, якія некалі ўжо зрання гарланапілі памяць на мясцовых грузчицак, устаўляючы для зразумеласыці дзе-якое славянскае слова. Ня чуеца і зусім зразумелая тут гаворка віленскіх і горадзенскіх кунцоў. Замоўк стрыгат скрыняў зь сякерамі, нажамі, жалезам, волавам, медзьдзю і цыпкам зь німецкіх земляў. Заціхла водгульле гукання паміж людзьмі, калі перакідвалі адзін аднаму пакі вугорскага і валахійскага сукна, турэцкіх сукняў. Вечер даўно ўжо разыёс і выветры ў дарэшты пахі перцу і міндалю ўздоўж прырэчных будынкаў, вышетраўся смурод німецкага піва і кіслы пах замежных вінаў. Жыццё як-бы зусім запынілася, усё як-бы занямела, на ўсім была адзнака зімы-чараадзейкі.

Аднак сіла тае вядзьмаркі слабела і сыходзіла на нішто ў самім Полацку. Ужо на ягоным заходнім узьмежжы, уздоўж выкручастай ракі Палаты, натоўны хланчукоў-падлеткаў павыраблялі сабе съежкі на лёдзе і з крыкамі юнацкае радасыці насіліся на коўзанках. Вуліцы Вялікага пасаду кішэлі ад народу.

Быў гандлёвы дзень. Уздоўж Вялікай вуліцы на правым беразе Дзьвіны ды на Прабойнай вуліцы зрання каля крамаў праходзілі грамадкі людзей, апранутых у цеплыя адзежыны з

куніцынімі і сабалінымі каўнярамі ды лісінаю падшыўкаю. Звабленыя размаітымі вырабамі мясцовых і замежных майстроў, дзе-хто адчыняў дзвіверы ў крамы. Па Віцебскай вуліцы, Невельскім тракце ды па Прабойнай з поўначы цягнуліся вялізарныя калымагі з дабром. Іхнім вознікам проста ўперадзе, удалячи ні, па Чорнай гары за Чорным ручаем, па Дзядзінцы, вырысоўваліся муры Верхняга замку. Над ім магутна ўзносіліся абрывы выцягнутых стромкаў ўвысь званіцаў Сафійскага сабору. Па гэты бок Дзядзінцу цягнуўся лес колькіпаверхавых ладных дамоў Палацкіх багацей Вялікага пасаду.

На поўначы гораду над зімовым, але ўжо досыць высокім і зыркім у сакавіку сонцам зіхацела вясёлым золатам свайго купалу Спаса-Ефрасінеўская царква.

Мінуйшы ўзгорыстыя палі і перасекіны Задзвінскую дарогу, кіруючыся па Гандлёвую плошчу, вознікі ўпіраліся ў Бельчыцкія ўзгоркі. На іх нельга было ня ўбачыць чатыры высачэзныя крыжы над званіцамі Барысаглебскага манастыра, якія асняялі разылеглыя там вялікакія замкі. Праўда, вознікам цяпер было не да тых дойлідскіх пэрлаў. Ім трэба было трапіць як найхутчэй да пакупнікоў места.

Гандаль у Полацку начынаўся ад самага сувітання. Запозыненыя падводчыкі адно з зайдрасьцю паглядалі на пакупнікоў, якія ўжо упрападобіліся валачы адтуль поўныя кошыкі. Купчыкі, якія ўжо выгадна прадалі свой тавар, цяпер цягнуліся да пітных дамоў. Каля каторых шынкоў чулася гамана людзей. Адтуль выходзілі ў кожухах рушныя дзяцюкі, якія выглядалі ўжо зраніні падвесялельні, зь вясёлымі словамі на вуснах.

Тымчасам з Заналачыя і Вялікага пасаду новыя людзі ішлі і ехалі на конях усё ў тым-же кірунку да Гандлёвага пляцу. Чалавекі і жанкі, хлапцы і дзяўчата, рухавыя дзеци ішлі на рынак, каб удзелычаць ва ўсеагульным гандлю. Новы чалавек у Полацку мог вынесці ўражанье, што ўвесь Полацак бяз вынятку заняты ў той вымене.

А дзясятай гадзіне раніцы па Прабойнай вуліцы каля кругога берагу ручая з'явіліся ваяводскія стражнікі і пачалі згняць адтуль тыя падводы, якія заместа таго, каб зъехаць на Гандлёвую плошчу, запыніліся тут па прыбярэжжы і пачалі прадаваць па недазволеным месцы. Тымчасам па плошчы пачалі зьбіраць мыта, пяць пенязяў з падводы бралі мытнікі ваяводы. Зборка ішла гладка, тым болей, што тут-же для астуджвання

жарсыцяў побач знаходзіліся і стражнікі з баёвымі сякерамі на доўгіх паліцах. Сяньня той збор прышлі ў ваяводскую казну ладны куш -- багата копаў грошаў. Аднак радаснае ўзбуджаньне панавала сярод людзей на Гандлёвай плошчы і вакол яе. Цэлае мора зычных галасоў будзіла гучнае рэха і несла яго далёка на вуліцы полацкага Вялікага пасаду.

2

Дом купца футраў і скруных вырабаў Лукаша Скарыны высіўся ў Вялікім пасадзе на Вялікай вуліцы на ўз্বядэрэжзы Дзьвіны. Адтуль добра быў бачны стары манастыр Багародзіцы, а за ім за Чорным ручаем на высокай далячыні ўздымаўся славуты Сафійскі сабор. Для тых, хто шукаў Скарыніну хату, бліскучы ў нябесах Багародзіцкі крыж заўсёды быў добрым паказальнікам напрамку. Па той бок Дзьвіны ў паўднёвым кірунку красаваўся сваімі званіцамі манастыр Яна Панярэдніка. Кожны малы і стары мог паказаць знаны Скарынай дом у трох паверхі з вычварнымі выкрунтасамі на ліштвах. Фігура выразанага з моцнага дубу шарсыцістага бабра на падстрэшыны ўпрыгожвала той будынак. Па ім прыезджыя купцы лёгка знаходзілі патрэбны ім дом.

У пакоях кожны новапрыбылы бачыў развесаныя на съценах сабалінныя і гарнастайныя скуркі. Яны-ж засыцілі крэслы і тапчаны. Чучала прыгатаванай да скоку на сваю ахвяру куніцы шчэрыла пашчу ў дальшым кутку прасторнай гасцініцы. Высокія съцены з усіх бакоў былі ўпрыгожаныя малярскімі палотнамі. На адным зь іх мастак перадаваў у колерах сцэну князёўнага палявання -- конных паляўнічых з князёўскай сывіты ў калярова-парэстых гарнітурах і карункавых каўнярох, а ўперадзе іх -- чараду ганчакоў з ашчэраннымі ад узбуджаньня зяпамі. А перад імі -- уцёкі ашалелага ад пагоні, сплоханага лася. На іншых абразах былі намаляваныя родзічы і заснавальнікі слаўнага дому Скарыны. Вісела колькі іншых абразоў на біблейскія тэмы. Паміж імі вылучалася сваімі памерамі шматфарбная карціна, на якой было намалявана Ўваскращэнне Хрыстова.

Тут, у гэтай упрыгожанай абразамі гасцініцы, адбываліся многія пагадненіні купцу з усяго съвету са старышнёй Полацкае купецкае гільдыі Лукашом Скарынай. Апошні ведаў сабе цану. Вялікая ягоная крама была недалёка адгэтуль, побач Гандлёвага

пляцу. Калі ён часам ішоў пехатою да свае крамы калі яткаў, наглядаючы на дробныя крамкі, ён з гонарам думаў, што яны -- драбяза, не раўня яму, купцу шырака знанаму ў съвеце, часта нават згадванаму ў наказах князёў і каралёў. Кожны сустрэчны нізка кланяўся яму ў пояс, аддаючы належнае славутаму палачаніну.

Сяньня Лукаш Скарныша не пайшоў у сваю краму. У той дзень, бінакавіка, ён меў вялікую турботу -- жонка чакала дзіця. Старэйшаму сыну было ўжо восем гадоў. Але Іванка яшчэ не памочнік. Хлапчанё. З дачкі невялікая дапамога. А тымчасам гандлёвы абыходак расьце. Вось-жা некалі свае хлонцы яшчэ як спатрэбяцца, каб было на каго палажыцца бяз піякае рызыкі і круцельства.

Лукаш пешыўся сваім сынам Іванкам, пелегаваў, як зрэнку вока, надзею, што расьце будучы сиадкаемца, каб пасынхова весьці далей слаўны і багаты дом Скарнышай.

Акрамя ўсяго, Лукаш прац усё жыццё адзначаўся дзеталюбствам. Любіў гладзіць малых па галоўцы, калі сustrакаў іх у часе сваіх шпацыраў або па дарозе ў краму. Наглядаючы за тым ці іншым хлончыкам, ён заўсёды парадкоўваў яго ў думках са сваім малым Іванкам. Яму заўсёды ягоны малы здаваўся лепшым за іншых, больш кемлівым дый спрытнейшым. Цяпер прыгадваў, зь якім спрытам Іванка ў імгненіне вока мог апінуцца на самым версе даху, каб парадковаць сваю галубятню.

Лукаш пры гэтым не забываўся, што той немец, які вучыць ўжо Іванку лічэнню і дае яму ўрокі лацінскае мовы, надта-ж ужо хваліць ягонага малога за посыхі ў латыні ды і ў німенскай мове. «Даймаю я свайго малога рознымі даручэннямі, -- думаў цяпер Лукаш. -- То зьбегай туды, аднісі рахунак аднаму купцу-пакупніку, то паведамі другога, каб пасыншаўся з даўгамі, каб яя было патрэбы скардзіцца ваяводскім людзям аб няспраўнасці. Ёсьць-жা людзі для гэтага іншыя. Трэба будзе абмежаваць сынковую дапамогу. Няхай лепш вучыцца больш ды і гуляе ўволю. Лепш будзе гадавацца на нашую радасць. Расьце хай на волі -- некалі ў жыцці мінецца яна».

Тут ён прыгадаў сваю Магдалену. «З часіны на часіну яна чакае дзіцяці. Паводле ўсіх адзнакаў, роды мусіць стацца сяньня. Павітуха ўжо не адыхаў ад яе ні на хвілінку. Адылі трэба і яму быць блізка. Каждай хвіліны можа яно здарыцца. Яму трэба быць тут, каб распараўдзіцца».

З гэтымі думкамі ён падаўся ісьці на другі паверх па шырокіх, бліскучых ад воску, драўляных усходках. Крыху задыхаўшыся ад таронкае хады, ён з хваляваннем адчыняў дзверы ў спальні пакой, дзе на шырокім ложку, затонутая ў пуховай пярыне, пад ватнаю коўдраю ляжала ягоная Магда. Ейны збліднелы твар выразна акаймляўся шатэністымі валасамі, што беспарарадковымі пасмамі рассыпаліся вакол галавы на падушцы. Збалелыя рысы твару выказвалі, што парадзіха ўжо цярнела ад болю. Павітуха трymала яе за руку і нешта прыгаворвала.

-- Ну як, Магдачка, ці не прыйшоў ужо час? -- запытаўся Лукаш, дарма, што яно відаць было і без запытаўня. Лукаш глядзеў у очы Магдзе, нібыта чакаючы ейнага слова. Але парадзіха павяла вачыма на свой жывот і ледзь чутна прамовіла:

-- Ужо начынаецца... нешта надта забалела ўнізе. Балець стала і ў грудзёх... Можа лепш лекара прывезьці. Тога немца, што некалі Іванку прымаў...

Яна хацела яшчэ нешта дадаць, але ад болю не магла прамовіць, і адно скрыўлены твар прамаўляў сам за сябе, што начыналіся мучэніні.

-- Я зараз-жа загадаю паклікаць тога лекара, ён тут недалёка жыве... -- прамовіў Лукаш і пабег стрымгалоў з пакою ўніз.

-- Іваська, Івась! -- гукнуў ён свайго хлюпца на двары, дзе той гуляў зь іншымі дзецьмі, коўзаючыся на санках па абледзянелым дварыничы. -- Бяжы хутчэй, Івась, на Німецкую вуліцу да лекара, Курта Бейкмана. Ты-ж ведаеш, дзе ён жыве, быў у яго колькі разоў. Кажы яму, каб зараз-жа на кані ехаў да нас. Скажы, што парадзіха чакае на яго дапамогу.

-- Добра, татка, -- адказаў танклявым галаском хлюпчык і зараз-жа пабег рухавымі крокамі ў бок Прабойнай вуліцы, каб адтуль дастацца да Німецкай. Не прайшло і паловы гадзіны, як стары лекар Курт ужо злазіў са сваёй каламажкі дый ішоў са двара ў Скарыніну гасподу.

3

Тымчасам сонца, якое ўжо стаяла досыць высока, пачало з усходняга боку засланіцца неікаю цёмнаю плямай. Тая наступова расла і гусыцела, рабілася менш пранікальнай для сьвятла, кожным сваім пасоўваннем на сонечную кулю ўсё больш

і больш зъмяншаючы ейную съятлейшую часьціну. На вуліцах Полацку рабілася ўсё цямпей і цямпей. Ужо, як у тумане, пачалі хавацца ад зроку людзей абедзьве брамы Дзядзінца: паўночна-заходняя -- Духаўская, што выводзіла на Себежскую дарогу, і Астрожская, што злучала з Астрогам дарогаю каля знанае Чырвонае вежы.

Народ з апаскай углідаўся ў тое дзіва на небе і пачаў хавацца, дзе мог. Было ўжо не да гандлю. Полацкія мяшчане беглі дахаты, каб прыхавацца над дахам. Прыезджым на было куды бегчы ад сваіх коней, і яны адно палахліва пазіралі на неба і пакрыты змрокам горад. Аднекуль вышаўзілі шантуни, якія прарочылі канец свету. А старая блазнаватая Анішчыха запынілася каля ятак і пачала апавяданц пра тое, як яна бачыла ўва сyne нікому тут не вядомага «съятога» Ахрыма, які раіў усім пакідаць Полацак перад нячуваным вячасьцем. Горад нібыта апануюць нячыстыя сілы і будуць вышукваць усіх праведнікаў, каб спаліць іх у смале на вогнішчы на вачох блуднікаў. Гаварыла Анішчыха, што ўжо недзе бачыла тыя вялікія катлы ды нават нарыхтаваныя для гэтае мэты смалу і карчы для падпалваныня. Слачатку яе слухалі з увагай. А потым нейкі малады дзяцок без пашаны вымавіў да старой:

-- Дык чаму-ж ты не ўцякаеш, падсмаліўши пяткі, замест таго, каб нам тут чмурыць галовы?

І ён, наблізіўшыся да яе, над самай галавой старой моцна зас্বісьцеў, нібыта падуў у самаробную дудку. Хто-ніхто зарагатаў усылед. Старая Анішчыха адно бліснула на яго злоснымі вачымі і адразу-ж зьнікла... Яткі пачалі пусьцець, і адно адзінотыя пешаходы яшчэ дзе-нідзе кандыбалі сваёю дарогаю дадому.

На часе вежа Спаса-Ефрасіньеўскае царквы пачала таксама зьнікаць за даляглідам на поўначы гораду. У далёкай шэрасьці толькі залацісты высокі крыж цішер ледзь прыкметнаю зданню яшчэ заўважаўся на пачарнелым небе. Цемень адбірала усе адрознісці на званіцах Сафіі, затуляла іх узорыстыя падкрыжжы. Ужо на бачылася знаная мігатлівасць Сафійскіх съценаў. Адно сем вярхоў саборавых па-ранейшаму ахіналі горад унізе съятой раскошай і надавалі яму натхнёны высокай мудрасцю выгляд. Паднітыя высака ўгару крыжы ледзь прыкметнымі прывідамі па-ранейшаму арыентавалі палачаніна і паказвалі кірунак ягонаму руху ў густым мораку.

Зацьменыне сонца над Полацкам тога шостага сакавіка захапіла палячан неспадзеўкі і напоўніла іхня души турботным неспакоем. Усе хутка пахаваліся на хатах, а каторых яно засыпела наводышыбе, гнала безаглядна ў кірунку хаты. Вуліцы неўзабаве апусыцелі і началі здавацца фантастычным марывам.

Вялізарнымі прывідамі сярод маленькіх дамкоў вылучаліся шэрыя абрысы большых камяніцаў. Людзі жагналіся, гледзячы на Сафійскія крыжы, перад тым, як увайсьці ў хату. Прайшло некалькі часу, пакуль зынікла першае ўтрапеніне. А потым людзі, як краты, началі вылазіць са сваіх сковішчаў. Першымі началі выбягачыць жэўжыкі-падлеткі з задымленымі шкельцамі, каб назіраць, як сонца будзе вызваліцца паступова з палянення. Хлапецкая данытлівасць відавочна брала верх над першым прыступам баязлівасці. Калі на пачатку зацьменія хлапчуку беглі з рэчышча Палаты стрымгалоў да хаты, дык праз некаторы час яны зноў началі збірацца на ачышчаным лёдзе тae ракі. Але на гэты раз ня гэтак дзеля коўзання на ёй, а каб гуртам, дзеля весялосці, наглядаць за тым полацкім дзівам, якое гэтак зъбягніты было на пачатку усіх палячанаў і перавярнула на той дзень звыклы ход жыцця. Дзіцячы гоман зноў перапаўняў лядовыя прасторы Палаты і поўніў рэхам бліжэйшыя да ракі вуліцы і плошчы. Малады запал перадаваўся старэйшым. Хутка сталі бачныя і дарослыя з задымленымі шкельцамі ў руках перад вачыма з узынятай да неба галавой. Яны рабілі спробы нешта бачыць на сонцы, якое нешта падта доўга не магло вызваліцца ад павалы на яго цёмнае сілы.

4

У доме Лукаша Скарыны тымчасам адбываліся іншыя падзеі. Нікога там зацьменыне ня спужала і выклікала адно неўкае нявыразнае зьдзіўленыне. Калі ў хаце съцямнела, пакаёука запаліла сьвечкі і паставіла іх у гасціёні ды ў пакой, дзе ляжала парадзіха. Лекар распрануўся і на запросіны Лукаша хуценька пайшоў у пакой да парадзіхі. Адтуль ужо чуліся галосныя енкі. Курт агледзеў Магдалену, паслухаў ейны пульс, абмацаў жывот і загадаў прынесці цёплай вады і ручнікі.

Ад бязузынага руху людзей каля ложка хісталася польмі сьвечкі, і на твар парадзіхі клаліся съцені і пасыпешліва, мітусыліва перабягайлі зь ейнага твару на грудзі й коўдру. Курт

ссунуў убок зь ейных ног коўдру, вызваліў іх з-пад лішняе ношкі. Цела парадзіхі адразу адчула палёгку, і стала лягчэй дыхаць. А Лукашу Курт Бэйкман загадаў выйсьці з пакою парадзіхі.

Лукаш з трапяткім сэрцам стаяў за дзывярыма ў другім пакоі і ўслухоўваўся ў кожны шорхат. Ён пераступаў з ногі на ногу, шантай пацеры, вусны ягоныя ціхама вымаўлялі словы звароту да Бога. Час здаваўся яму вечнасцю.

Калі ўжо пасьвятлела ў доме і сталася бачная ікона Божай Маці зь дзіцянём-Ісусам каля грудзей, ён раптам пачаў за дзывярыма выразны і прарэзылівы крык дзіцяці. Во, як закалацілася ягонае сэрца! Ён адразу памкнуўся быў ісці ў той пакой і зрабіў нерашучы крок у той бок, але раптам спыніўся і пачаў чакаць адтуль навіны. Тыя лічаныя хвілікі здаваліся яму гадзінамі...

Аж раптам адчыніліся запаветныя дзывёры, адтуль выйшла пакаёўка радасным голасам абвесыціла:

-- Сын, ладны хлонец, віншую! -- прамовіла яна і запрашальна паказала, што Лукаш можа ўвайсьці. «Дзякую Богу, відаць, дайшлі мае слова да Яго», -- удзячна прамовіў ён шэптам і, калоцічыся ад хвяляваньня, увайшоў у жончын пакой. Магдалена ляжала супакоеная, адкінуўшы голаў. Рассыпаныя па падушцы валасы падкрэслівалі змучанасць ейнага зъялелага твару. Але бачна было, што яе апанаваў ўжо нейкі новы клопат. Задаволеная параджэннем моцнага і ўвесістага хланца, яна цяпер турбавалася іншым. Яна ўсё не магла ў сваіх думках пагадзіць парадзіны з гэтым зацьменнем. Лукаш узяўся лагодна за ўніную руку і моцна прыціснуў яе да сваіх вуснаў.

-- Дзякую табе, Магдачка, за сынка і за ўсё, што вынесла за яго, -- ціхама гаварыў Лукаш, нахіліўшыся над жонкай, узрушаны бачаным каля Магдаленавых грудзей ружовенікім смактуном, які прытуліўся да поўнае цыпкі чырвоненікім роцікам.

-- Гэта-ж такая цемень была найшла сярод белага дня, калі я раджала! Што гэта магло значыць, ці не на бяду якую? -- запыталася Лукаша ледзь чутным слабым голасам Магда.

Курт Бэйкман пачаў і пасыняшаўся супакоіць парадзіху.

-- Гэта звычайнайа прыродная зява, добра ведамая астрономам. Раз у якое дзесяцігодзідзе сонца засланияецца месяцам. Але зацьменне звычайнайа прыносіць зямлі, над якой яно бачыцца, добрыя ўраджаі. Значыць, гэты год будзе ўрадлівым, зьявяцца

новыя людзі, багата народзіцца скаціны і зывяр'я, кожнае зерне дасьць багаты плён. А ў вас у хаце ўжо ёсьць добры плён -- такога сына вам Бог паслаў. Асяні, Ойча, гэтую сладкую хату вечнай любоюю, ласкай Божай!

-- А тое, што ваш сынок зьявіўся на съвет якраз у момант, калі начало съвятлець і зынікла цымнота, дык гэта таму, -- дадаў аўтарытэтна Курт -- што яму наканавана вялікае прызначэнне быць съветачам свайму народу: будзе множыць веду і добра паслужыць людзям паспалітым сваім навучаннем.

Слова адукаванага чалавека было важкім для Скаршына. Магдалена супакоена з удзячнасцю зірнула на лекара. А Лукаш паціснуў ягоную старэчу руку. Раштам усе заўважылі, што ў пакоі зрабілася ўжо зусім съветла. Пакаёўка кінулася гасіць съвечкі.

Калі выйшлі на панадворак вышраўляць Курта Бэйкмана, іх зрокі прыпалі да неба на паўдні. Сонца зноў радасна съвяціла над зямлёй і адбівалася бліскучымі іскрамі на паддахавых лядзяшках. Адылі левая частка сонца была накрытая маладзіковым сярпом, які засланяў сабою прамяністую зыркасць. Непранікальная шэрасць тога сярпа на сонцы засталася ў памяці Лукаша. Ён даў сабе зарок расказаць, калі падрасьце сынок, якім выглядала сонца ў дзень ягоных нарадзінаў.

Ад таго дня ўсё жыцьцё і дзейнасць нованараджанага пайшлі пад знакам месяца на сонцы. Ён надасьць ім чалавечыя твары і будзе ўжываць іх як друкарскі гуманістычны герб. Такім вызначальным стаўся сымбалъ ягонаага нараджэння.

Люты 1982

БІБЛІЯГРАФІЯ ТВОРАЎ УЛАДЗІМЕРА СЯДУРЫ -- ГЛЫБІННАГА⁷⁶

СКАРАЧЭНЫНІ

«Вестник Института по изучению
СССР». Мюнхен.

«Запісы Беларускага Інстытуту
Навукі й Маствацтва». Нью-Ёрк.

«Новое Русское Слово». Ежедневная
газета на русском языке. Нью-Йорк.

Вестник

Запісы

«НРС»

ПОДПСЫ. ПСЭЎДАНІМЫ

Уладзімер Глыбінны
Вяч. Дняпроўскі
Макар Караткевіч
Уладзімер Сядура
Д-р Банадысь Чарнецкі
В. Шабуневіч

А всё-таки встреча Достоевского с Гоголем была.
Надрукавана: «Новый Журнал», № 117, декабрь 1974, б. 84-100.

Ад Вільні да Кракава. Да дыскусіі пра беларускае майярства ў
старой Польшчы. Надрукавана: Запісы, № 2(6), 1954, б. 104-III.

Американские гастроли МХАТ'а. Надрукавана: «Современник»,
№ 12, декабрь 1965, б. 82-93.

⁷⁶ Бібліяграфія падаеца паводле аўтарскіх сьпісаў.

Бацька навейшае беларускае літаратуры (Да 70-х угодкаў нарадзінаў і дзывятае гадавіны трагічнае съмеркі Францішка Аляхновіча). Надрукавана: «Беларус», № 5(29), 7 сакавіка 1953; «Съвет», № 5(24), 1961, б. 2-6.

Беларуская культура. Надрукавана: «Съвет», № 6(25), 1961, б. 2-8.

Беларуская культура і таталітарызм. Надрукавана: «Беларуская Думка», № 3, сінэжань 1961, б. 5-6, 12-13, 20-26.

Беларуская мова ў гісторыі Беларусі. Надрукавана: «Пагоня», № 3, 1946.

Беларускае палесьсе. Надрукавана: «Палесьсе», № 1, студзень 1955, б. 9-12. Подпіс Макар Караткевіч.

Беларускі арнамэнт. Надрукавана: «Беларуская народная культура» (Зборнік нарысаў). Ватэнштэт, 1946, б. 8-II.

Беларускія народныя танцы. Надрукавана: «Беларуская народная культура» (Зборнік нарысаў). Ватэнштэт, 1946, б. 18-25.

Белорусская культура и тоталитаризм. Надрукавана: «Материалы Конференции Института по изучению истории и культуры СССР (Нью-Йорк, 20-22 марта 1953)». Мюнхен, 1953, б. 103-II3.

Білоруська культура під тоталітарызмом. Надрукавана: «Украінска літературна газета», № 4(10), квітень 1956, б. 4; № 5(II), травень 1956, б. 7.

Варты вянок (З выдавешка-друкарскай дзеянасці М. Прускага). Надрукавана: «Беларус», № 299, 1982.

Верасень. Надрукавана: «Конадні», № 5-6, 1958, б. 93-108.

В мире сердечной красоты и душевного лада (О книге Е. Климова «Русские женщины по изображению русских художников»). Надрукавана: «НРС», 4 февраля 1968; «Русская Мысль», 29 февраля 1968.

Волат беларускага мастацтва слова (Янка Купала). Надрукавана: «Шышина», № 3, 1946, б. 30-36.

Вытокі беларускага мастацтва. Беларускае выяўленчае мастацтва у XIX і XX стагодзьдзях. Надрукавана: «Конадні», № 5-6, 1958, б. 146-152.

Вытокі беларускага мастацтва. Беларускае майстэрства. Надрукавана: Запісы, № 2, 1953, б. 80-93.

Вытокі беларускага мастацтва. Беларуская архітэктура. Надрукавана: Запісы, № 2, 1952, б. 77-87.

Вытокі беларускага мастацтва. Да праблемы рэнэсансу ў барока ў Беларусі. Рэзьбярства. Графіка і іншыя галіны мастацтва. Надрукавана: Запісы, № 1(5), 1954, б. 25-40.

Вялікія дарогі (Раман). Надрукавана: «Веда», № 4, 1952; № 5, 1952; № 6, 1952; № 7, 1952; № 9-10, 1952; № 11-12 1952.

Глыбіня жыцьцёвага дазнаныя (Інтэрвю). Надрукавана: «Час», № 24, сакавік 1980; № 25-26, травень-ліпень 1980.

Горка і моташна... (Урывак з аповесы «Да родных берагоў»). Надрукавана: «Баявая Ўскалось», № 10, 1970, б. 31-32.

Горчаков Н. А. История советского театра. (Рэцэнзія на выданыне: Нью-Йорк, 1956, 416 с.). Надрукавана: Вестник, № 1 (29), 1959, б. 126-129.

Да гісторыі першае беларускае опэры. Надрукавана: «Прысьце», № 1, 1958, б. 39-47.

Да родных берагоў. Надрукавана: «Бацькаўшчына», № 16(500), 17 красавіка 1960; № 18(502), 1 траўня 1960; № 19(503), 8 траўня 1960; № 20(504), 15 траўня 1960.

Дваццаць чатыры гадзіны Боба Браўнэла. Надрукавана: «Бацькаўшчына», № 20(504), 15 траўня 1960; № 21(505), 22 траўня 1960; № 22(506), 5 чэрвеня 1960.

Добры дзень, акіян! Надрукавана: «Бацькаўшчына», № 8(492), 21 лютага 1960; № 9(493), 28 лютага 1960.

Доля беларускае культуры над Саветамі. Мюнхэн: Выданыне Інстытуту для вывучэння СССР. Досьледы й матэрыялы. Сэрыя II, ! 68, 1958, 161 б.

Достоевский в послереволюционной эмигрантской критике. Надрукавана: «Современник», № 16, декабрь 1967, б. 124-132; № 17-18, декабрь 1968, б. 78-92; № 19, июнь 1969, б. 32-41; № 20-21, июль 1970, б. 113-121.

Достоевский и трагедия революции в советском освещении. Надрукавана: Вестник, № 4(25), 1957, б. 83-97.

Достоевский как создатель полифонического романа. Надрукавана: «Новый Журнал», кн. 52, 1958, б. 71-93.

Достоевский на американской сцене. Надрукавана: «НРС», 28 фэ враля 1958; «Русская Мысль», 25 фэ враля 1958.

Достоевковедение в годы войны. Надрукавана: Вестник, № 2(30), 1959, б. 46-62.

Достоевсковедение в СССР. Мюнхен: Институт по изучению истории и культуры СССР, 1955, 90 б.

Другая гадавіна Варкуцкае забастоўкі (Прамова Уладзімера Глыбіннага ў Нью-Ёрку). Надрукавана: «Бацькаўшчына», № 30-31 (260-261), 31 ліпеня 1955.

Е]ё о Достоевском и Некрасове. Надрукавана: «НРС», 17 июня 1973.

Е]ё о «Краткой Литературной Энциклопедии» (Дополнение к мартырологу репрессированных писателей Белоруссии). Надрукавана: «Русская Мысль», 30 октября 1965.

Жанчыны ў паэзіі Максіма Багдановіча. Надрукавана: «Сакавік», № 2(3), 1948, б. 30-31.

Залаты век. Надрукавана: «Пагоня», № 4, 1946.

«Запісы Беларускага Інстытута Навукі й Мастацтва» (Рэзэнзія на ! 1, 1952). Надрукавана: «Новый Журнал», кн. 31, 1952, б. 330-332. Подпіс Вяч. Дняпроўскі.

Издание произведений Достоевского в СССР. Надрукавана: «Современник», № 11, май 1965, б. 82-92.

Імя Янкі Купалы. Тэатральная доля драматургii Янкі Купалы (Рэфэрат, прачытаны ў Крыўшкім Навуковым Таварыстве 7 студзеня 1953 г.). Надрукавана: «Беларускі Эмігрант», № 7(55), 1953; 8(56), 1953.

Истоки Белорусского Искусства. Архитектура и живопись. Надрукавана: «Новый Журнал», кн. 36, 1954, б. 177-188.

Калі вазёры съвецянца ружовым водбліскам... Надрукавана: «Беларускі Съвет», № 1, 1963, б.1-12.

Камсамол у беларускай паэзіі. Надрукавана: «Маладняк», кн. 1, 1932, б. 142-156.

Лев Толстой на Бродвее («Холстомер» в театре Елены Гейс). Надрукавана: «Русская Мысль», 21 февраля 1980.

Лженаучная история театра. Надрукавана: «НРС», 12 марта 1959; «Русская Мысль», 1 марта 1960.

Пірычнае адтварэнне перажытага (Паэзія Масея Сяднёва). Надрукавана: «Раніца», 1944; «Шышына», № 1, 1944, б. 32-41.

Лынъкоў. Андрэй Лятуп (Рэзэнзія). Надрукавана: «Маладняк», кн. 4, красавік 1930.

Лявонавы жарты. Надрукавана: «Беларускі Съвет», № 2, 1963, б. 1-6.

Максімава сяброўка (Урывак з аповесыі пра Максіма Багдановіча «Пад лебядзіным знакам» -- з разыдзелу «За плынню ўны, за хвалістымі ўзгоркамі»). Надрукавана: «Беларусь», № 294-295, 1981; № 296, 1982.

Мастак народнага жыцця (Да 60-годзьдзя Пётры Сяргіевіча). Надрукавана: «Коналні», № 7, 1963, б. 96-108.

Международное об'ество достоевсковедов. Надрукавана: «НРС», 6 декабря 1970; «Русская Мысль», 4 февраля 1971.

Михаил Михайлович Бахтин (1895-1975). Надрукавана: «Бюллетень Международной Ассоциации Достоевсковедов», № 6, ноябрь 1978, б. 33-34.

Мурашка Р. Прыйграпічны манастыр (Рэзэнзія). Надрукавана: «Маладняк», № 8-9, жнівень-верасень 1930, б. 142-144.

На Берагох пад Сонцем. Апавяданыні і аповесыі. Нью-Ёрк -- Трой: Беларуска-Амэрыканскі Літаратурна-Навуковы Цэнтр, 1964, 191 б.

Над Вяльлей. Надрукавана: «Родны край» (Зборнік). Кн. 1. Ватэнштэт: Выданыне Беларускага Дацамагавага Камітэту, 1946. Подпіс В. Шабуневіч.

Найноўшыя праявы змагання за самабытнасць беларускай культуры. Надрукавана: «Беларускі зборнік». Мюнхэн: Інстытут для вывучэння СССР, 1959, кн. II, б. 55-68.

На Святой Зямлі (Нарысы з падарожжа ў Палестыну). Лёндан: Выдавецтва «Божым Шляхам», 1972, II8 б.; «Божым Шляхам», № 5 (II6), 1969; № 6 (II7), 1969; № 1 (II8), 1970; № 2 (II9), 1970; № 3 (II0), 1970; № 4 (II1), 1970; № 5 (II2), 1970; № 6 (II3), 1970; № 1 (II4), 1971; № 2 (II5), 1971; № 3 (II6), 1971.

Наш Генэрал (К. Езавітаў). Надрукавана: «Раніца», № 47, 15 лістапада 1944; № 48, 22 лістапада 1944.

На шляху да паэтычнага мастацтва (Зборнікі вершаў М. Кавыля «Ростань» і «Пад Зорамі Белымі»). Надрукавана: «Беларуская Думака», № 7, 1965, б. 25-29.

Не в уровень и с любовью, а в свете морального суда (Сталин в изображении А. Солженицына). Надрукавана: «Русская Мысль», 6 апреля 1978.

Недовооплошеныи «Игрок». Спектакль на русско-американской сцене. Надрукавана: «Русская Мысль», 29 марта 1958.

Не «некий», а талантливый поэт-невольник (О Ярославе Смелякове). Надрукавана: «НРС», 2 апреля 1972.

Нечаканыя госьці (Раздзел 3 рамана «Вялікія дарогі»). Надрукавана: «Башккаўшчына», № 3(233), 16 студзеня 1955; № 4-5(234-235), 31 студзеня 1955; № 6(236), 6 лютага 1955.

Новое собрание сочинений Ф. М. Достоевского. Надрукавана: «Русская Мысль», 29 января 1959; 31 января 1959.

Нравственный императив и герой Михаила Булгакова (Роман Михаила Булгакова «Мастер и Маргарита»). Надрукавана: «Современник», № 25, ноябрь 1973, б. 26-46.

Ня ведаючы броду, ня сунься ў воду! (Адказ інж. С. Зеркалю на ягоны паклён на беларусаў). Надрукавана: «Беларускі Голас», № 127, травень 1965. Подпіс Д-р Банадысь Чарнэнкі.

Ня згаснуць іскры Скарбыны. Надрукавана: «Шышина», № 2, 1946, б. 40-44.

Ня стратай... а росквітам. Адкрыты крытычны ліст паэту Юлію Таўбіну. Надрукавана: «Маладняк», кн. 4, 1932, б. 90-101.

Об академическом собрании сочинений Достоевского. Надрукавана: «НРС», 8 ноября 1970.

Обломки автопортрета Ф. Достоевского. Надрукавана: «НРС», 9 июля 1961; «Русская Мысль», 9 ноября 1961.

Ображение к участникам Второго съезда советских писателей по радио «Освобождение». Напечатано: «Свободный голос на съезде советских писателей», Нью-Йорк, 1955, б. 16-17; «Русская Мысль», 21 января 1955.

О «голом короле» советской литературы. Надрукавана: «НРС», 6 февраля 1955.

О достоевсковедении и достоевсковедах. Надрукавана: «НРС», 26 декабря 1971; «Русская Мысль», 13 января 1971; 20 января 1971.

О Достоевском и его критиках. Надрукавана: «НРС», 19 января 1958.

О Петербурге Осипа Мандельштама. Надрукавана: «НРС», 20 января 1974.

О Пушкине, проф. Штильмане и Шкловском. Надрукавана: «Русская Мысль», 25 апреля 1959.

О статьях Марка Слонима «Достоевский в Советской России» и В. Ермилова «Ф. М. Достоевский». Надрукавана: Вестник, № 2, 1956, б. 130-135.

Ответы на анкету о Достоевском. Надрукавана: «Русский Голос в Риме», вып. 13, № 2, март-апрель 1981, б. 6-8.

Пад Лебядзіным Знакам. Аповесьць пра Максіма Багдановіча. Трой -- Нью-Ёрк: Беларуска-Амэрыканскі Навукова-Літаратурны Клуб, 1983, 95 б.; «Беларускі Съвет», № 9(38), 1981; № 10(39), 1981; № 11(40), 1982; № 12(82), 1982.

Паэта высокай культуры. Уладзімер Жылка. Надрукавана: «Беларусь», 1953.

Паэта з Божай Ласкі. Успаміны й раздум пра Язэпа Пушчу (1902-1964). Нью-Ёрк, 1979, 132 б.; «Беларуская Думка», № 16-17, 1973-1974, б. 34-44; № 18-19, 1974-1975, б. 24-31; № 20, 1976, б. 15; № 21-22, 1977-1978, б. 19-27.

Первые послевоенные книги о Достоевском. Надрукавана: Вестник, № 2(30), 1959, б. 46-62.

Переписка великого романиста. К выходу IV тома «Писем» Ф. М. Достоевского. Надрукавана: «Русская Мысль», 10 марта 1960; 15 марта 1960; 17 марта 1960.

Пётра Абуховіч, Рывэр-сайдскі мрыйнік. Надрукавана: «Бацькаўшчына», № 12-13(4496-497), 25 сакавіка 1960.

Пётра Мірановіч. Запісы, № 1(3), 1953, б. 44-51.

Пётра Мірановіч -- мастак беларускае вёскі. Надрукавана: «Раніца», № 47, 15 лістапада 1944; № 48, 22 лістапада 1944.

Победа человечности («Белый бакен» и «Невесомость» Евгения Маркина). Надрукавана: «НРС», 5 марта 1972.

Под знаком легенды о «жестоком таланте». Н. К. Михайловский как критик Ф. М. Достоевского. Надрукавана: «Русская Мысль», 19 апреля 1958; 22 апреля 1958; 24 апреля 1958.

Полоцкае дзіва (Апавяданье). Надрукавана: «Час», № 38-39, ліпень-верасень 1982.

Полымя ! I (Рэчэнзія). Надрукавана: «Маладняк», кн. 3, сакавік 1930, б. 140-142.

Полымя ! 2 (Рэцэнзія). Надрукавана: «Маладняк», кн. 4, красавік 1930, б. 129-130.

Полымя, ! 7 (Рэцэнзія). Надрукавана: «Маладняк», кн. II, лістапад 1930, б. 139-140.

По поводу издания в СССР эпистолярного наследия Достоевского. Надрукавана: «Современник», № 8, лекабрь 1963, б. 71-87.

Под прессом психологической травмы. Надрукавана: «Русская Мысль», II апраля 1963.

Поэт Белоруссии (Янка Купала). Надрукавана: «Українські вісти», 18 ліпеня 1946.

Пра «Вяршыні жаданьняў» Вал. Маракова (Рэцэнзія). Надрукавана: «Маладняк», кн. I, студзень 1931, б. II8-II22.

Пralёг: Жыць... (з рамана «Вялікія дарогі»). Надрукавана: «Бацькаўшчына», 1-2(231-232), 7 студзеня 1955.

Пра маладую рэвалюцыйную паэзію (пра творчасць Астапенкі і М. Багуна). Надрукавана: «Маладняк», кн. 12, сінэжань 1930, б. 152-156.

Письняр, змагар, чалавек (Ул. Жылка). Надрукавана: «Беларус», № 11 (35), 1 чэрвяна 1953.

Раскрытая страница истории (О книге Александра Далина «Немецкое управление в России, 1941-1945»). Надрукавана: «Русская Мысль», 26 февраля 1959.

Р. Мурашка «Прыграничны манастыр» (Рэцэнзія). Надрукавана: «Маладняк», кн. 8-9, жнівень-верасень 1930, б. 142-144.

Санэт, варты наэмы (Урывак з аповесы ў пра Максіма Багдановіча «Пад лебядзіным знакам»). Надрукавана: Час., № 34-35, 1982.

Сквозь призму участника и исследователя (О книге Г. Свирского «На любом месте»). Надрукавана: «Русская Мысль», 20 ноября 1980.

Смаленичына -- Адвентная Зямля Беларускага Народу. Гістарычны нарыс. Надрукавана: «Народная Бібліятэчка», ! 2, Берлін, 1944, 32 б.; Бібліятэка «Беларускае Думкі», Нью-Ёрк -- Саут-Рывэр, 1963, 44 б.; «Беларуская Думка», № 4, 1962, б. 5-11; № 5, 1963, б. 10-18.

Солженицын и традиции полифонического романа Достоевского. Надрукавана: «Современник», № 32, 1976, б. 88-92; № 33-34, 1977, 172-178.

Сом. Надрукавана: «Бацькаўшчына», № 41(576), 8 кастрычніка 1961.

Спектакль триумфального успеха («Братья Карамазовы» в МХАТ'е в 1910 г.). Надрукавана: «Современник», № 43-44, 1979, б. 120-130.

Стильові особливості білоруського театру. Надрукавана: «Українська літературна газета», № 3, вересень 1955, б. 7-8.

Судьбы Достоевского в СССР (Доклад, прочитанный на весенней Конференции Американской Ассоциации Преподавателей Славянских и Восточно-Европейских Языков в Нью-Йорке 25 апреля 1964). Надрукавана: «Русская Мысль», 16 июня 1964; 18 июня 1964.

Съмерць Гэнрыка Шлегеля. Надрукавана: «Бацькаўшчына», № 9 (493), 28 лютага 1960; № 10 (494), 6 сакавіка 1960; № 11 (495), 13 сакавіка 1960.

Там, дзе цывіце бружмель. Надрукавана: «Бацькаўшчына», № 14(498), 3 красавіка 1960; № 15(499), 10 красавіка 1960.

У вянок генію «Народаў Забраных». Надрукавана: «Бацькаўшчына», № 20 (555), 14 траўня 1961.

Удалае завяршэнныне энапеі (Рэцензія: Константын Акула. «Гараватка»). Надрукавана: «Беларус», № 292, 1981.

У імя братэрства (Пра пераклады твораў М. Багдановіча і іншых паэтаў украінскім паэтам Ярам Славутычам). Надрукавана: «Час», студзень 1980.

Уладзімер Стэльмах «Шляхі». П'еса (Рэцензія). Надрукавана: «Маладняк», кн. 2, 1931, б. II5-II6.

Уладыслаў Галубок. Надрукавана: «Бацькаўшчына», 13 лістапада 1955.

У пошуках съвету вечнае красы (Інтэрв'ю). Надрукавана: «Бацькаўшчына», верасень 1964.

«Холстомер» на Бродвее. Надрукавана: «НРС», 18 декабря 1979.

Ценная книга о советском театре (Рэцензія на кнігу: Горчаков Н. А. История советского театра. Нью-Йорк, 1956, 416 с.). Надрукавана: «Русская Мысль», 4 июля 1961; 6 июля 1961.

Ці-ж было Вялікае Княства Літоўскае Незалежнай Беларускай Дзяржавай у XVII і XVIII стст.? (Адказ «Незалежніку»). Надрукавана: «Беларускі Голас», № 182, красавік 1970; 183, травень 1970.

Цісьнем руку тваю (Артыкул-віншаваньне Ўладзімеру Дубоўку).

Надрукавана: «Незалежная Беларусь», № 1 (27), лістапад 1967.

Belorussian Culture After World War II. Надрукавана: «Belorussian Review», no. 6, Munich: Institute for the Study of the USSR, 1958, pp. 45-59.

Belorussian Culture and Totalitarizm. Надрукавана: «Proceedings of the Conference of the Institute for the Study of the History and Culture of the USSR». New York. 1953, pp. 83-93.

The Byelorussian Theater and Drama. Надрукавана: «Research Program of the USSR». New York. 1955, 517 pp. (The original manuscript is deposited at Columbia's Archive of Russian History and Culture, New York).

The Byelorussian Opera and Ballet. The manuscript is deposited at Columbia's Archive of Russian History and Culture, New York. (Copy at the Archives of the Belarusian Institute of Arts & Sciences, New York).

Critical essays and studies. (Part 1. Essays on great masters: Dostoevski, Solzhenitsyn, Bulgakov, Gogol'. Part 2. Studies of national culture. Part 3. Weissruthenishe kunst). The manuskrift, 140 p. Archiv of the Belarusian Institute of Arts & Sciences, New York.

The controversy over Dostoevsky in the 1960's in Soviet Dostoevsky Studies. Надрукавана: «Transactions of the Association of Russian-American Scholars in USA», Volume V, 1971, p.15.

Dostoevski in Russian Literary Criticism, 1846-1956. Надрукавана: «Columbia University Press». New York. 1957, 417 pp. (The original manuscript is deposited at Columbia's Archive of Russian History and Culture, New York).

Die Dostoevskij-Briefe. Надрукавана: «Osteuropa», Heft 11/12, Nov./Dec. 1961, S. 856-863.

Dostojevskij in the Sowjetunion. Надрукавана: «Osteuropa», Heft 5, 1965, S. 310-315.

Dostoevskij und die Revolutionstragoedie in sowjetischer Darstellung. Надрукавана: «Sowjet Studien», Nr. 5, Juli 1958, S. 35-40.

Dostoevsky in Russian Emigre Criticism. Надрукавана: «Bulletin of International Dostoevsky Society», no. 2, November 1972, p. 15.

The Dostoevsky Type of Polyphonic Novel in Contemporary Prose.
Надрукавана: «Resumes. The Fourth International Dostoevsky Symposium. August 17-23». Bergamo, Italy. 1980, pp. 88-89.

Dostoievsky vu par l'école de critique littéraire sociologique soviétique. Надрукавана: «Problèmes Sovietiques», Nr.2, 1959, pp. 136-152.

Dramatic Musical Versions of Dostoevsky: Sergej Prokof'evs «The Gambler». Надрукавана: «Transactions of the Association of Russian-American Scholars in USA», Volume IX, 1975, pp. 118-132.

Les Etudes sur Dostoievsky en Union Soviétique, 1960-1965.
Надрукавана: «Problèmes Sovietiques», Nr. 11, 1966, pp. 92-96.

The Fate of Stavrogin's Confession. Надрукавана: «The Russian Review», Vol. 25, no. 4, October 1966, pp. 397-404.

Gogol and Dostoevsky. Concerning the Question of Dostoevsky's Farewell to Gogol and Romanticism. Надрукавана: «Bulletin of International Dostoevsky Society», no.4, November 1974, p. 52.

The Latest Developments in the Struggle for the Independence of Belorussian Culture. Надрукавана: «Belorussian Review», no. 8, September, 1960, pp. 17-25.

Less recent développements des études sur Dostoievsky en Union Soviétique (1955-1960). Надрукавана: «Problèmes Sovietiques», Nr. 3, 1960, pp. 1-132.

Letters of Fyodor Michilovich Dostoevsky to his Family and Friends.
(Review: Letters of Fyodor Michilovich Dostoevsky to his Family and Friends. Translated by Ethel Colburn Mayne. Introduction by Avraham Yarmolinsky. New York: Horizon Press, 1961, 344 pp.). Надрукавана: «Slavic Review», March, 1962, pp. 175-178.

Linguistic Metamorphosis. Надрукавана: «Academic Freedom Under the Soviet Regime». A Symposium. April 3-4». New York . 1954, pp. 64-67.

An Outline History of the Soviet Russian Dramatic Theater in Three Volumes. (Review: Volume 1. 1917-1934. Edited by N. G. Kalashnikov, O. A. Markov, B. I. Rostocky. Published by the Academy of Sciences of the USSR. Moskow. 1954, 782 p.). Надрукавана: «Bulletin, Institute of the Study of the USSR», Vol. VI, January 1959, no. 1, pp. 59-60.

The Problem of F. M. Dostoevski's Origin. Надрукавана: «Zapisy of Byelorussin Institute of Arts and Scinces», no. 16, 1978, pp. 44-60.

Scenic Collision and Technique. Надрукавана: «Bulletin of International Dostoevsky Society», no.7, November 1977, p. 95-97.

Socialist Realism in the Theater. Надрукавана: «Report of the Soviet Union in 1956». A Symposium of the Institute for the Study of the USSR». Munich. 1956, pp. 123-127.

A Speech at the Congress of Soviet Writers Over Radio «Liberation», December, 1954. Надрукавана: «A Free Voiceat the Soviet Writers Congress», New York, 1955.

Das Trauma der Alteren Generation. Надрукавана: «Osteuropa», Heft 1-2, 1965.

Vierzig Jahre Weissruthenischer kultur unter den Sowjets. (Monographien). Muenchen: Institut zur Erforschung der UdSSR, 1959, 145 S.

Zur neuen Dostoevskij-Ausgabe der Sowiets. Надрукавана: «Osteuropa», Heft 1, Januar 1960, S. 35-40.